

ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA KOMPANIJE PLIVA HRVATSKA D.O.O.

Vuković, Josipa

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:120422>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-21**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA
KOMPANIJE PLIVA HRVATSKA D.O.O.

Mentorica:

Prof. dr. sc. Dragana Grubišić

Studentica:

Josipa Vuković

Split, kolovoz 2021.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
1.1. Definiranje problema istraživanja	3
1.2. Cilj rada	3
1.3. Metode rada	4
1.4. Struktura rada	4
2. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA I FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	5
2.1. Standardi financijskog izvještavanja	5
2.2. Godišnji financijski izvještaji	6
2.2.1. Bilanca	6
2.2.2. Račun dobiti i gubitka	7
2.2.3. Izvješće o novčanom tijeku	8
2.2.4. Bilješke uz financijska izvješća	9
2.2.5. Izvješće o promjeni glavnice	9
2.3. Analiza putem pokazatelja	10
2.3.1. Pokazatelji likvidnosti	10
2.3.2. Pokazatelji menadžmenta imovine (aktivnosti)	12
2.3.3. Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti)	14
2.3.4. Pokazatelji profitabilnosti	15
2.3.5. Tržišni pokazatelji	17
3. ANALIZA POSLOVANJA KOMPANIJE PLIVA HRVATSKA D.O.O.	19
3.1. Osnovne informacije	19
3.2. Povijest kompanije	20
3.3. Djelatnosti	20
3.4. Analiza financijskih izvještaja kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o.	22
4. ZAKLJUČAK	27

1. Uvod

Kako bi se provela učinkovita analiza uspješnosti poslovanja na primjeru kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o., potrebno je dobiti što bolji uvid u financijske izvještaje koji predstavljaju glavni izvor informacija o poslovanju tvrtke. Financijski izvještaji se sastavljaju svake godine kako bi pružili sve potrebne informacije o trenutnom stanju poduzeća, financijskom položaju, te uspješnosti poslovanja. Osim toga, takve informacije služe menadžerima u planiranju budućih aktivnosti i donošenju odluka, ali i drugim korisnicima ovisno o njihovim interesima. U ovom radu će se analizirati temeljni financijski izvještaji kako bi se dobila što cjelovitija i objektivnija slika o uspješnosti poslovanja na praktičnom primjeru. Temeljni financijski izvještaji su bilanca i račun dobiti i gubitka.

1.1. Definiranje problema istraživanja

Problem istraživanja je utvrditi koliko je izabrano poduzeće uspješno poslovalo u promatranom razdoblju. U ovom radu će se primijeniti jedna od najčešće korištenih analiza financijskih izvještaja; -analiza putem pokazatelja uspješnosti poslovanja. Potrebno je izračunati i što točnije interpretirati odabrane pokazatelje. Međutim, kako bi se odabrani pokazatelji izračunali i kako bi se dobio što kvalitetniji uvid u rezultate poslovanja, financijski izvještaji moraju biti potpuni, vjerodostojni i pravilno sastavljeni.

1.2. Cilj rada

Cilj ovog rada je utvrditi prema kojim pokazateljima uspješnosti poslovanja je PLIVA HRVATSKA d.o.o. imala bolje, a prema kojima lošije rezultate. Osim toga, cilj je i procjena sposobnosti rasta poslovanja u budućnosti.

1.3. Metode rada

Neke od metoda koje će biti korištene u ovom radu su metoda analize, komparativna metoda, induktivna metoda, metoda kompilacije, te matematičko-statističke metode. Što se tiče metode analize, u ovom radu će se analizirati financijska izvješća kroz određeni broj godina u svrhu procjene perspektive tvrtke. Komparativna metoda se odnosi na uspoređivanje dobivenih rezultata pokazatelja u više razdoblja. Induktivna metoda predstavlja korištenje induktivnog načina zaključivanja temeljem kojeg se dolazi do zaključka o općem sudu, na osnovi pojedinačnih činjenica i spoznaja. Metoda kompilacije podrazumijeva korištenje rezultata tuđih stavova, mišljenja i opažanja.

1.4. Struktura rada

Rad će se sastojati od četiri dijela. Prvi dio rada je uvodni dio u kojem će se definirati problem istraživanja, utvrditi ciljevi istraživanja, te navesti određene metode koje će se koristiti u istraživanju. Drugi dio rada je teorijski dio u kojem će se razraditi pojam i vrste financijskih izvještaja, te određeni financijski pokazatelji. Treći dio je empirijski dio koji se odnosi na analizu godišnjih financijskih izvještaja kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o., te izračune i interpretaciju odabranih pokazatelja. Četvrti dio rada je zaključak u kojem će se kratko iznijeti glavne spoznaje i vlastiti stav na temelju cjelokupnog rada.

2. Analiza financijskih izvještaja i financijski pokazatelji poslovanja

2.1. Standardi financijskog izvještavanja

Prema Zakonu o računovodstvu, hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja te sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja i objavljuju se u Narodnim novinama. Poduzetnik je dužan sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja ili Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja sukladno odredbama Zakona.

Prema Zakonu o računovodstvu, odbor za standarde financijskog izvještavanja je stručno tijelo koje ima sljedeće nadležnosti:

1. Donosi Hrvatske standarde financijskog izvještavanja,
2. Priprema za objavu i objavljuje u Narodnim novinama Hrvatske standarde financijskog izvještavanja,
3. Daje tumačenja Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja kada Odbor za standarde financijskog izvještavanja ocijeni da je to bitno za primjenu Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja,
4. Dostavlja ministru financija prijedlog pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja sukladno članku 19. stavcima 5. ovoga Zakona,
5. Daje stručna mišljenja na zahtjev Ministarstva financija, o prijedlozima zakonodavnih akata Europske unije i drugim pitanjima iz područja računovodstva,
6. Analizira i prati razvoj računovodstvene teorije i prakse,
7. Obavlja ostale poslove iz svog djelokruga po nalogu ministra financija.

Odbor za standarde čini 9 članova, koje na prijedlog ministra financija imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske na mandat od 5 godina. Odbor za standarde financijskog izvještavanja financira se iz sredstava državnog proračuna. Odbor donosi i objavljuje godišnji program rada i izvještaj o radu na svojim mrežnim stranicama (ZOR, 2020).

2.2. Godišnji financijski izvještaji

Sva poduzeća provode analizu temeljnih financijskih izvještaja zbog potrebe kontinuiranog praćenja, kontroliranja i analiziranja financijske situacije. Na temelju kvalitetne financijske analize poduzeća mogu donositi dobre poslovne. Rezultat toga je dobar financijski rezultat i uspješno poslovanje poduzeća u cjelini.

Temeljna financijska izvješća u Hrvatskoj prema ZOR-u su:

1. Bilanca,
2. Račun dobiti i gubitka,
3. Izvješća o novčanom toku,
4. Bilješke uz financijska izvješća i
5. Izvješće o promjeni glavnice (Vidučić, 2012).

2.2.1. Bilanca

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji predstavlja sustavni pregled imovine, kapitala i obveza nekog poduzeća na određeni datum. Dakle, bilanca prikazuje financijski položaj tvrtke na određeni datum. Drugim riječima, bilancom se utvrđuje aktiva i pasiva poduzeća u određenom trenutku, tj. najčešće na početku i na kraju poslovne godine (početna i završna bilanca).

Imovina poduzeća može biti kratkotrajna i dugotrajna, a odnosi se na sve one resurse kojima se poduzeće koristi tijekom poslovanja. Što se tiče kratkotrajne imovine, to je ona imovina koja će se potrošiti u razdoblju kraćem od jedne godine. U kratkotrajnu imovinu se ubrajaju zalihe, potraživanja, financijska imovina te novac u banci i blagajni. Za razliku od kratkotrajne, dugotrajna imovina se neće potrošiti u jednom poslovnom ciklusu, već će se pretvoriti u novac u razdoblju dužem od jedne godine. U dugotrajnu imovinu se ubraja materijalna imovina, nematerijalna imovina, financijska imovina i dugotrajna potraživanja.

Izvori imovine pokazuju na koji način poduzeće financira svoju imovinu, a mogu biti vlastiti ili tuđi izvori financiranja. Vlastiti kapital je dio imovine koji pripada vlasniku, a predstavlja ostatak imovine nakon podmirivanja obveza. Tuđi izvori financiranja su dio imovine koji je financiran od strane kreditora, dobavljača i slično. Tuđi izvori financiranja predstavljaju obveze, koje mogu biti kratkoročne i dugoročne obveze. Za razliku od dugoročnih obveza koje dospijevaju na naplatu u roku duljem od godine dana, kratkoročne je potrebno podmiriti u roku do godine dana. Slika 1. prikazuje skraćenu bilancu (na određeni datum).

AKTIVA	PASIVA
A. Potraživanja za upisani, a neplaćeni kapital	A. Kapital i rezerve
B. Dugotrajna imovina	I. Upisani kapital
I. Nematerijalna imovina	II. Premija na emitirane dionice
II. Materijalna imovina	III. Revalorizacijska rezerva
III. Financijska imovina	IV. Rezerve
IV. Potraživanja	V. Zadržani dobitak ili preneseni gubitak
C. Kratkotrajna imovina	VI. Dobitak ili gubitak tekuće godine
I. Zalihe	B. Dugoročna rezerviranja
II. Potraživanja	C. Dugoročne obveze
III. Financijska imovina	D. Kratkoročne obveze
IV. Novac u banci i blagajni	E. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	F. UKUPNO PASIVA
E. Gubitak iznad visine kapitala	G. Izvanbilančni zapisi
F. UKUPNA AKTIVA	
G. Izvanbilančni zapisi	

Slika 1: Prikaz skraćene bilance (na određeni datum)

Izvor: Vidučić, Lj., (2011): Financijski menadžment, VII. Izdanje, RRiF-plus, Zagreb, str. 377

2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka predstavlja računovodstveni iskaz dobitka ili gubitka nekog poduzeća u određenom vremenskom razdoblju. Računom dobiti i gubitka se utvrđuju prihodi i rashodi poduzeća, te dobit ili gubitak. RDG prikazuje aktivnosti poduzeća u određenom vremenskom razdoblju. Najčešći cilj poduzeća je profitabilnost poslovanja, a ona se može utvrditi na temelju računa dobiti i gubitka.

Najčešći prihodi vezani su uz realizaciju poslovnih učinaka (proizvoda i usluga). Prihodi nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza, a dijelimo ih na poslovne, financijske te izvanredne prihode. S druge strane, rashodi nastaju kao posljedica trošenja,

odnosno smanjenja imovine ili povećanja obveza. Poslovni prihodi nastaju kao rezultat redovitog poslovanja, te čine najveći dio prihoda. Isto vrijedi i za poslovne rashode koji proizlaze iz svakodnevnog poslovanja, a to su troškovi prodaje proizvoda, troškovi plaća, amortizacija i slično. Što se tiče financijskih prihoda, u njih spadaju dividende, kamate, pozitivne tečajne razlike i slično. Financijski rashodi nastaju korištenjem tuđih sredstava. Izvanredni prihodi, kao i izvanredni rashodi, nisu dio redovitog poslovanja i teško se predviđaju, a to su prodaja viškova, nastale štete, kazne i slično.

2.2.3. Izvješće o novčanom tijeku

Izvješće o novčanom tijeku daje informaciju o izvorima i upotrebi gotovine tijekom izvještajnog razdoblja, ali predstavlja i bazu za planiranje budućih gotovinskih tijekova i potreba za financiranjem. U izvješću se tijekovi klasificiraju prema aktivnostima, i to na tijekove od:

1. Poslovne aktivnosti,
2. Investicijske aktivnosti,
3. Financijske aktivnosti (Vidučić, 2012).

Vidučić (2012) objašnjava da su poslovne aktivnosti vezane za tekuće poslovanje tvrtke i račune bilance koji se odnose na kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze, te amortizaciju. Svrha ovih aktivnosti je ostvarenje neto dobitka. Investicijske aktivnosti su rezultat investiranja i dezinvestiranja u realnu imovinu, te dugoročnog investiranja i dezinvestiranja u financijsku imovinu. Financijske aktivnosti rezultat su prikupljanja novca za tekuće poslovanje i investiranje tvrtke, te servisiranja pritom preuzetih obveza. Nadalje, navodi da se novčani tijekovi od poslovnih aktivnosti mogu prikazati direktnom metodom (prikazom glavnih grupa bruto novčanih primitaka i izdataka), te indirektnom metodom (na temelju bilance i računa dobiti i gubitka).

2.2.4. Bilješke uz financijska izvješća

Bilješke uz financijska izvješća predstavljaju detaljniju dopunu i razradu podataka iz prethodnih financijskih izvještaja. Dakle, bilješke sadrže one informacije koje nisu sadržane u prethodnim izvještajima, a neophodne su za procjenu poslovanja poduzeća.

2.2.5. Izvješće o promjeni glavnice

Ovo izvješće sadrži podatke o kapitalu i pričuvama, te isplaćenim dividendama koje se preuzimaju iz knjigovodstvenih stanja na posljednji dan obračunskog razdoblja. Svrha izvješća je dati prikaz promjene neto vrijednosti tvrtke, tj. bogatstva dioničara, pri čemu se u bilješci navodi uzrok rasta/pada glavnice (Brkanić, 2000).

2.3. Analiza putem pokazatelja

U ovom radu će se koristiti analiza financijskih izvještaja putem pokazatelja, budući da je to jedna od najpoznatijih i najčešće korištenih analiza. Da bi financijski pokazatelji bili što vjerodostojniji trebali bi se temeljiti na kvalitetnim i točnim financijskim izvješćima. Za potrebe analize uspješnosti poslovanja kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o., koristit će se klasifikacija financijskih pokazatelja autorice Vidučić (2012).

Vidučić (2012) navodi kako financijski pokazatelji nastaju stavljanjem u odnos podataka iz jednog ili više izvješća, ili nekom od kombinacija tržišnih i podataka iz financijskih izvješća. Oni predstavljaju prvi korak financijske analize, ali pravu vrijednost imaju tek kad se koriste u komparativnoj analizi ili pak kombiniraju s analizom trenda.

Jedna od klasifikacija pokazatelja je sljedeća:

1. Pokazatelji likvidnosti,
2. Pokazatelji menadžmenta imovine (efikasnosti, aktivnosti),
3. Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti),
4. Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti),
5. Pokazatelji financijskih tržišta (tržišne vrijednosti) (Vidučić, 2012).

2.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti se koriste za procjenu sposobnosti poduzeća da podmiri kratkoročne obveze svojom kratkotrajnom imovinom. Najčešće se koriste dva pokazatelja likvidnosti:

- a) Pokazatelj tekuće likvidnosti i
- b) Pokazatelj ubrzane likvidnosti (Vidučić, 2012).

1. Pokazatelj tekuće likvidnosti

Pokazatelj tekuće likvidnosti se računa dijeljenjem kratkotrajne imovine s kratkoročnim obvezama. Poželjno je da vrijednost ovog koeficijenta bude veća od 2, odnosno tada poduzeće

ima dvostruko veću vrijednost svoje kratkotrajne imovine u odnosu na kratkoročne obveze, stabilnije je i može podmiriti sve svoje dospjele obveze. Previsoka vrijednost ovog pokazatelja bi upućivala na slabo upravljanje kratkotrajnom imovinom, potraživanjima te gotovinom. Računa se prema formuli:

$$\text{Pokazatelj tekuće likvidnosti} = \frac{\text{Kratkotrajna imovina}}{\text{Kratkoročne obveze}} \quad (1)$$

2. Pokazatelj ubrzane likvidnosti

Pokazatelj ubrzane likvidnosti se računa dijeljenjem kratkotrajne imovine umanjene za zalihe s kratkoročnim obvezama. Pokazatelj upućuje na to može li poduzeće podmiriti svoje kratkoročne obveze koristeći se svojom najlikvidnijom imovinom (zalihe predstavljaju najlikvidniji oblik kratkotrajne imovine, pa se one izuzimaju). Vrijednost ovog pokazatelja bi trebala iznositi minimalno 1, a računa se prema formuli:

$$\text{Pokazatelj ubrzane likvidnosti} = \frac{\text{Tekuća imovina} - \text{zalih}}{\text{Kratkoročne obveze}} \quad (2)$$

2.3.2. Pokazatelji menadžmenta imovine (aktivnosti)

Pokazatelji aktivnosti upućuju na efikasnost upravljanja imovinom. Dakle, pokazatelji menadžmenta imovine mjere koliko učinkovito poduzeće upravlja svojom imovinom, odnosno upotrebljava svoje resurse. Drugim riječima, ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu (koeficijent obrtaja). Neefikasno upravljanje imovinom bi uzrokovalo probleme kao što su: dodatni financijski troškovi, niža profitabilnost i slično.

Temeljni pokazatelji menadžmenta imovine su:

1. prosječno razdoblje naplate potraživanja (dani nenaplaćenih potraživanja),
2. pokazatelj obrta zaliha,
3. pokazatelj obrta dugotrajne imovine,
4. pokazatelj obrta ukupne imovine (Vudučić, 2012).

1. Prosječno razdoblje naplate potraživanja

Pokazatelj obrta potraživanja pokazuje koliko se novčanih jedinica prodaje može ostvariti s jednom kunom uloženom u potraživanja. Računa se prema formuli:

$$\text{Pokazatelj obrta potraživanja} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Potraživanja}} \quad (3)$$

2. Pokazatelj obrta zaliha

Pokazatelj obrta zaliha pokazuje koliko puta godišnje poduzeće obrne svoje prosječne zalihe. Ovaj pokazatelj se računa dijeljenjem prihoda s prosječnim zalihama, odnosno prema formuli:

$$\text{Pokazatelj obrta zaliha} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Zalihe}} \quad (4)$$

3. Pokazatelj obrta dugotrajne imovine

Pokazatelj obrta dugotrajne imovine mjeri efikasnost tvrtke u korištenju opreme i postrojenja. Poželjna je veća vrijednost ovog pokazatelja. Niski pokazatelj obrta dugotrajne imovine bi upućivao na određene probleme u vezi marketinga, ili na to da tvrtka ima novija postrojenja i opremu ili investira radi udovoljavanja potreba procijenjene povećane prodaje. Računa se prema formuli:

$$\text{Pokazatelj obrta dugotrajne imovine} = \frac{\text{Ukupni pri}}{\text{Dugotrajna imovina}} \quad (5)$$

4. Pokazatelj obrta ukupne imovine

Pokazatelj obrta ukupne imovine upućuje na efikasnost poduzeća u korištenju svoje imovine. Računa se dijeljenjem prodaje s iznosom ukupne imovine. Veća vrijednost koeficijenta ukazuje na manji broj dana vezivanja imovine, odnosno na veću brzinu cirkulacije imovine. Računa se prema formuli:

$$\text{Pokazatelj obrta ukupne imovine} = \frac{\text{Ukupni pri}}{\text{Ukupna imovina}} \quad (6)$$

2.3.3. Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti)

Pokazatelji zaduženosti ukazuju na to koliko je imovine poduzeća financirano iz vlastitih, a koliko iz tuđih izvora financiranja. Dakle, pomoću pokazatelja menadžmenta duga se utvrđuje odnos vlastitog kapitala (glavnice) i tuđeg kapitala (obveza). U ovom radu će se računati najčešći pokazatelji menadžmenta duga, a to su: pokazatelj ukupnog duga prema ukupnoj imovini i pokazatelj pokriva kamata.

1. Pokazatelj zaduženosti (ukupni dug prema ukupnoj imovini)

Ovaj pokazatelj ukazuje na to kontrolira li poduzeće svoje dugove, tj. je li u stanju pravovremeno podmirivati sve svoje obveze. Računa se prema formuli:

$$\text{Pokazatelj ukupnog duga prema ukupnoj imovini} = \frac{\text{Ukupni dug}}{\text{Ukupna imovina}} \quad (7)$$

2. Pokazatelj pokriva kamata

Vidučić (2012) navodi kako pokazatelj pokriva kamata pokazuje razmjer u kojem poslovni dobitak može pasti, a da se ne dovede u pitanje plaćanje kamata. On se računa dijeljenjem dobitka iz poslovanja (EBIT) i troškova kamata, odnosno prema formuli:

$$\text{Pokazatelj pokriva kamata} = \frac{EBIT}{\text{trošak kamata}} \quad (8)$$

2.3.4. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti izražavaju snagu zarade tvrtke, odnosno pokazuju ukupni efekt likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita. Profitabilnost se može mjeriti u odnosu na obujam prodaje (bruto i neto profitna marža) i u odnosu na ulaganja (profitabilnost imovine i profitabilnost vlastitog kapitala), a izražava se u postotku. Niska profitabilnost ukazuje na propast tvrtke u budućnosti. Najčešće korišteni pokazatelji profitabilnosti su: bruto profitna marža, neto profitna marža, temeljna snaga zarade, povrat na ukupnu imovinu/investicije (ROA ili ROI), povrat na vlastiti kapital/dioničku glavnici (ROE) (Vidučić, 2012).

1. Bruto profitna marža

Bruto profitna marža ukazuje na efikasnost proizvodnje i kontrolu troškova. Dobije se stavljanjem u odnos prihoda od prodaje umanjениh za trošak prodane robe i prihoda od prodaje, odnosno prema formuli:

$$\text{Bruto profitna marža} = \frac{\text{Prodaja} - \text{tr škovi za prodano}}{\text{Prodaja}} \quad (9)$$

2. Neto profitna marža

Neto profitna marža ukazuje na kontrolu troškova, prihoda i rashoda, a računa se dijeljenjem neto dobitka, umanjenog za dividende na prioritetne dionice, sa prihodima od prodaje. Dakle, računa se prema formuli:

$$\text{Pokazatelj neto profitne marže} = \frac{\text{Neto dobitak} - \text{Divi prioritetnih dioničara}}{\text{Prodaja}} \quad (10)$$

3. Temeljna snaga zarade tvrtke

Pokazatelj temeljne snage zarade tvrtke dobar je pokazatelj za usporednu analizu u slučaju kada postoje razlike u stupnju financijske poluge. Računa se dijeljenjem EBIT-a s ukupnom imovinom tvrtke, odnosno prema formuli:

$$\text{Temeljna snaga zarade} = \frac{EBIT}{\text{Ukupna imovina}} \quad (11)$$

4. Povrat na ukupnu imovinu (ROA)

Povrat na ukupnu imovinu (ROA) ukazuje na sposobnost poduzeća da korištenjem raspoložive imovine ostvari dobit. Drugim riječima, pokazuje koliko je poduzeće ukupno zaradilo na svaku kunu korištene imovine.

$$\text{Povrat na ukupnu imovinu (ROA)} = \frac{\text{Neto dobitak} - \text{dividende prioritetni dioničara}}{\text{Ukupna imovina}} \quad (12)$$

5. Povrat na vlastiti kapital (dioničku glavniciu)

Povrat na vlastiti kapital (ROE) pokazuje snagu zarade u odnosu na ulaganje dioničara, a računa se pomoću formule:

$$\text{Povrat na vlastiti kapital (ROE)} = \frac{\text{Neto dobitak nakon prioritetni dividendi}}{\text{Trajni kapital}} \quad (13)$$

2.3.5. Tržišni pokazatelji

Peta skupina pokazatelja su tržišni pokazatelji, koji se u ovom radu neće računati, već će se samo navesti i objasniti.

Za razliku od do sada razmatranih pokazatelja, koji su uglavnom pod kontrolom menadžmenta, pokazatelji financijskih tržišta odraz su stavova investitora o performansama i perspektivi tvrtke. Ovi pokazatelji se računaju usporedbom podataka iz financijskih izvješća i vrijednosti koju dionicima tvrtke dodjeljuju tržišta vrijednosnica. Ako su ostali pokazatelji tvrtke na zadovoljavajućoj razini, i cijena dionica (a time i vrijednost cijele tvrtke) će biti visoka, i obrnuto (Vidučić, 2012).

Pokazatelji tržišne vrijednosti s širokom upotrebom su:

1. Pokazatelj cijena/zarada,
2. Pokazatelj tržišna/knjigovodstvena vrijednost,
3. Stopa isplate dividendi,
4. Povrat od dividendi (Vidučić, 2012).

1. Pokazatelj cijena/zarada (P/E)

Vidučić (2012) navodi kako ovaj pokazatelj ukazuje na to koliko su investitori voljni platiti za 1 kunu zarade tvrtke (izvještajnog dobitka). Računa se prema formuli:

$$\text{Pokazatelj } P/E = \frac{\text{Tržišna cijena dionice}}{\text{Neto dobitak nakon prior.divid.po običnoj dionici}} \quad (14)$$

2. Pokazatelj tržišna/knjigovodstvena vrijednost (M/B)

Ovaj pokazatelj pokazuje kako investitori procjenjuju tvrtku, odnosno njene dionice. Računa se dijeljenjem tržišne cijene po dionici s knjigovodstvenom vrijednošću po dionici (Vidučić, 2012).

$$\text{Pokazatelj } M/B = \frac{\text{Tržišna cijena po dionci}}{\text{Knjigovodstvena vrijednost po dionici}} \quad (15)$$

3. Analiza poslovanja kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o.

3.1. Osnovne informacije

PLIVA je najveća farmaceutska kompanija u Hrvatskoj i jedna od vodećih u regiji Jugoistočna Europa. Članica je farmaceutske grupacije Teva. Temeljni cilj kompanije je poboljšanje kvalitete života i zaštita zdravlja visokokvalitetnim lijekovima.

Proizvodni portfelj PLIVE uključuje velik broj gotovih oblika lijekova za gotovo sve terapijske skupine i aktivne farmaceutske supstancije. Usmjerena na razvoj generika i lijekova s ograničenom tržišnom konkurencijom, te ima najširu paletu generičkih lijekova u Srednjoj i Istočnoj Europi. Zahvaljujući odobrenjima američke Uprave za hranu i lijekove (FDA), britanske Agencije za lijekove i medicinske proizvode (MHRA) te ostalih relevantnih europskih agencija, svrstana je među proizvođače koji ispunjavaju svjetske standarde kvalitete potrebne za globalno tržište (službena stranica PLIVE).

Svoje dosadašnje uspjehe i današnji status kompanija u velikoj mjeri zahvaljuje vlastitom istraživanju i razvoju lijekova i aktivnih farmaceutskih supstancija, pa je Zagreb danas jedan od vodećih centara za istraživanje i razvoj u Teva Grupi. Osim u Hrvatskoj, kompanija uspješno posluje na tržištima zemalja Južne i Istočne Europe, tj. u Bosni i Hercegovini, Sloveniji, Srbiji, Makedoniji i Crnoj Gori. Kompanija je i jedan od vodećih izvoznika: skoro 90% proizvoda namijenjeno je izvozu, a najveća tržišta su SAD, Rusija i zemlje EU (službena stranica Plive).

3.2. Povijest kompanije

PLIVA ima skoro jedno stoljeće dugu tradiciju uspješnog poslovanja. Počeci kompanije vežu se za 1921. godinu, kada je započela proizvodnja ekstrakata iz domaćeg bilja u gradu Karlovcu. Kompanija je dala velik doprinos razvoju tehnologije i znanosti te liječenju bolesnika u Hrvatskoj. Sve to je ostvarila zahvaljujući stotinama kvalitetnih lijekova koje je proizvela te svojim stručnjacima, istraživačima i znanstvenicima.

Otkriće azitromicina najveći je događaj u povijesti kompanije i hrvatske farmaceutske industrije u cjelini. Otkrićem azitromicina, prvog predstavnika azalidnih antibiotika, svrstala se među malobrojne farmaceutske kompanije koje imaju vlastiti, originalni lijek, a Hrvatska među samo 9 zemalja koje imaju vlastiti antibiotik. Zahvaljujući iznimnim terapijskim svojstvima, Sumamed je postao i do danas ostao jedan od najuspješnijih lijekova u svijetu. Do prije dvadesetak godina PLIVA je bila tipična lokalna kompanija koja je oko 75% prihoda od proizvodnje lijekova ostvarivala na domaćem tržištu. PLIVA je tako prerasla u snažnu regionalnu kompaniju i postala jedan od najprepoznatljivijih brendova na tržištu (službena stranica PLIVE).

3.3. Djelatnosti

PLIVINO poslovanje obuhvaća proizvodnju gotovih lijekova i aktivnih farmaceutskih supstancija, komercijalno poslovanje, odnosno marketinške i prodajne aktivnosti na hrvatskom tržištu i regiji Jugoistočne Europe te istraživanje i razvoj generičkih lijekova i aktivnih farmaceutskih supstancija (službena stranica PLIVE).

Proizvodna lokacija u Zagrebu specijalizirana je za proizvodnju suhih oralnih oblika lijekova, sterilnih proizvoda, krema i masti. Kompanija ima dugu tradiciju proizvodnje sirovina za farmaceutske proizvode - svojim aktivnim farmaceutskim supstancijama i intermedijerima na najzahtjevnijim tržištima SAD-a i Europe prisutna je još od sredine šezdesetih godina prošlog stoljeća. Komercijalno poslovanje obuhvaća širok spektar aktivnosti vezanih uz prodaju i marketing lijekova na tržištu Republike Hrvatske. Značajan dio lijekova proizvedenih u PLIVI u Zagrebu namijenjen je upravo hrvatskom tržištu (službena stranica PLIVE).

Jasno zacrtani procesi istraživanja i vođenja projekata, fokusiranje na uža područja, korištenje vrhunskih tehnologija i znanstvenih metoda te sustavna zaštita intelektualnog vlasništva temeljne su odrednice PLIVINE strategije Istraživanja i razvoja (službena stranica PLIVE).

Slika 2. prikazuje logo kompanije PLIVA d.o.o.

Slika 2: Logo kompanije PLIVA d.o.o.

Izvor: Preuzeto sa stranice https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Datoteka:PLIVA_Logo.svg

3.4. Analiza financijskih izvještaja kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o.

U ovom dijelu će se analizirati uspješnost poslovanja kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o. u razdoblju od pet godina (2016.-2020.). Za početak je potreban uvid u financijske izvještaje na temelju kojih će se računati odabrani financijski pokazatelji. U **tablici 1.** i **tablici 2.** će se prikazati skraćena bilanca te račun dobiti i gubitka kompanije.

Tablica 1: Skraćena bilanca kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o. (u tisućama kuna)

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
DUGOTRAJNA IMOVINA	3.844.227	3.802.330	3.604.744	3.305.935	3.220.735
KRATKOTRAJNA IMOVINA	2.677.902	2.981.341	2.812.591	2.353.236	2.738.822
Zalihe	1.188.182	1.433.258	1.392.661	1.465.681	1.554.585
Potraživanja	1.471.318	1.529.564	1.408.477	875.253	1.176.392
UKUPNA IMOVINA	6.522.129	6.783.671	6.417.335	5.659.171	5.959.557
KAPITAL I REZERVE	3.964.696	3.943.364	3.103.937	4.105.478	4.944.760
UPISANI KAPITAL	3.142.360	3.142.360	2.167.360	2.167.360	2.167.360
DUGOROČNE OBVEZE	11.562	12.273	14.734	30.191	25.325
KRATKOROČNE OBVEZE	2.545.871	2.828.034	3.298.664	1.523.502	989.472
UKUPNI DUG	1.387.284	1.454.671	2.195.760	315.919	48.549

Izvor: prikaz autora

Tablica 2: Skraćeni račun dobiti i gubitka kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o.

(u tisućama kuna)

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Prihod od prodaje	3.228.913	3.900.350	3.560.687	3.563.475	3.826.948
Troškovi za prodano	383.582	388.107	305.158	399.799	400.821
Troškovi kamata	58.854	26.209	32.940	14.362	12.567
Dividende prioritetnih dioničara	12.998	15.292	2.056	6.091	10.093
UKUPNI PRIHOD	4.082.665	4.368.944	4.023.562	4.707.433	4.392.818
UKUPNI RASHOD	3.368.807	3.735.675	3.810.196	3.533.268	3.658.844
Dobit prije oporezivanja (EBIT)	713.858	633.269	213.366	1.174.165	733.974
NETO DOBITAK	554.754	517.449	113.778	984.428	635.320

Izvor: prikaz autora

U nastavku će se izračunati pokazatelji likvidnosti, odnosno pokazatelj tekuće i pokazatelj ubrzane likvidnosti. Dobiveni koeficijenti će biti prikazani u **tablici 3**. Kako je već navedeno, pokazatelj tekuće likvidnosti se računa dijeljenjem kratkotrajne imovine s kratkoročnim obvezama, a pokazatelj ubrzane likvidnosti dijeljenjem kratkotrajne imovine umanjene za zalihe s kratkoročnim obvezama.

Tablica 3: Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Pokazatelj tekuće likvidnosti	1,05	1,05	0,85	1,54	2,77
Pokazatelj ubrzane likvidnost	0,59	0,55	0,43	0,58	1,2

Izvor: prikaz autora

Iz **tablice 3**. je vidljivo kako vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti, u razdoblju od 2016. do 2019. godine, nije idealna (veća od 2). Iznimka je zadnja promatrana, 2020. godina, kada vrijednost koeficijenta iznosi 2,77. Može se reći da je kompanija sposobna podmiriti kratkoročne obveze svojom kratkotrajnom imovinom, jer je promatranom razdoblju vrijednost kratkotrajne imovine veća od vrijednosti kratkoročnih obveza.

Nadalje, iz **tablice 3.** je vidljivo kako vrijednost koeficijenta ubrzane likvidnosti također nije idealna, odnosno veća od 1, u razdoblju od 2016. do 2019. godine. Iznimka je zadnja 2020. godina, kada vrijednost koeficijenta iznosi 1,2.

Pokazatelji aktivnosti ukazuju na koeficijent obrtaja imovine. Nakon izračuna, dobiveni koeficijenti će se prikazati u **tablici 4.** Računaju se prema već navedenim formulama:

$$\text{Prosječno razdoblje naplate potraživanja} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Potraživanja}} \quad (3)$$

$$\text{Pokazatelj obrta zaliha} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Zalihe}} \quad (4)$$

$$\text{Pokazatelj obrta dugotrajne imovine} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Dugotrajna imovina}} \quad (5)$$

$$\text{Pokazatelj obrta ukupne imovine} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Ukupna imovina}} \quad (6)$$

Tablica 4: Pokazatelji menadžmenta imovine (aktivnosti)

Pokazatelji aktivnosti	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Prosječno razdoblje naplate potraživanja	2,77	2,86	2,9	5,38	3,73
Pokazatelj obrta zaliha	3,45	3,05	2,9	3,21	2,83
Pokazatelj obrta dugotrajne imovine	1,05	1,15	1,12	1,42	1,36
Pokazatelj obrta ukupne imovine	0,63	0,64	0,63	0,83	0,74

Izvor: Prikaz autora

Iz **tablice 4.** je vidljivo kako koeficijent obrta potraživanja ima najveću vrijednost u 2019. godini (5,38), što znači da je kompanija u 2019. godini, za svaku kunu uloženu u potraživanja, ostvarila 5,38 kuna prihoda od prodaje. Pokazatelj obrta zaliha ima najveću vrijednost u 2016. godini (3,45), što znači da je kompanija je u 2016. godini obrnula svoje zalihe ukupno 3,45 put. Nadalje, iz **tablice 4.** je vidljivo da je vrijednost koeficijenta obrta dugotrajne imovine najveća u 2019. godini (1,42), što znači da se, u 2019. godini, jednom kunom dugotrajne imovine

ostvarilo 1,42 kune prihoda. Koeficijent obrta ukupne imovine u 2020. godini iznosi 0,74, što znači da 1 kuna ukupne imovine stvara 0,74 kune prihoda.

U **tablici 5.** će se prikazati izračunati pokazatelj zaduženosti i pokazatelj pokrića kamata. Računaju se prema već navedenim formulama:

$$\text{Pokazatelj zaduženosti} = \frac{\text{Ukupni dug}}{\text{Ukupna imovina}} * 100 \quad (7)$$

$$\text{Pokazatelj pokrića kamata} = \frac{\text{EBIT}}{\text{trošak kamata}} \quad (8)$$

Tablica 5: Pokazatelji zaduženosti

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Pokazatelj zaduženosti (ukupni dug prema ukupnoj imovini)	21,3%	21,4%	34,2%	5,6%	0,8%
Pokazatelj pokrića kamata	12,13	24,16	6,48	81,75	58,40

Izvor: prikaz autora

Poželjno je da pokazatelj zaduženosti bude manji od 50%. Veći pokazatelj zaduženosti znači ujedno i veći rizik. Iz **tablice 5.** je vidljivo da je pokazatelj zaduženosti najveći u 2018. godini, a iznosi 34,2%. Dakle, kompanija se 34,2% financirala iz tuđih, a 65,8% iz vlastitih izvora. Nadalje, pokazatelj pokrića kamata pokazuje koliko je puta operativna dobit veća od troška kamata. Iz tablice 5. se vidi da je u 2019. godini operativna dobit 81,75 puta veća od troškova kamata.

Na kraju će se izračunati pokazatelji profitabilnosti, a njihovi izračuni će se prikazati u **tablici 6.** Računaju se prema formulama:

$$\text{Bruto profitna marža} = \frac{\text{Prodaja} - \text{tr škovi za prodano}}{\text{Prodaja}} \quad (9)$$

$$\text{Pokazatelj neto profitne marže} = \frac{\text{Neto dobitak} - \text{divid} \quad \text{prioritetni dioničara}}{\text{Prodaja}} \quad (10)$$

$$\text{Temeljna snaga zarade} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Ukupna imovina}} \quad (11)$$

$$\text{Povrat na ukupnu imovinu} = \frac{\text{Neto dobitak} - \text{dividend} \text{ prioritetn} \text{ dioničara}}{\text{Ukupna imovina}} * 100 \quad (12)$$

$$\text{Povrat na vlastiti kapital} = \frac{\text{Neto dobitak nakon prioritetnih dividendi}}{\text{Trajni kapital}} * 100 \quad (13)$$

Tablica 6: Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Bruto profitna marža	0,88	0,90	0,91	0,89	0,90
Neto profitna marža	16,78%	12,88%	3,14%	27,45%	16,34%
Temeljna snaga zarade	10,95%	9,34%	3,32%	20,75%	12,32%
Povrat na ukupnu imovinu	8,31%	7,4%	1,74%	17,29%	10,79%
Povrat na vlastiti kapital	13,99%	13,1%	3,67%	23,98%	12,85%

Izvor: prikaz autora

Iz **tablice 6.** je vidljivo kako u 2020. godini bruto profitna marža iznosi 0,90. Dakle, nakon pokrića proizvodnih troškova, kompaniji ostaje 0,90 kuna prihoda za pokriće troškova uprave i prodaje, troškova financiranja, te za ostvarenje dobiti. Neto profitna marža je najveća u 2019. godini, a iznosi 27,45%. Dakle, kompanija je u 2019. godini ostvarila 27,45% neto dobitka na jednu kunu ostvarene prodaje. Nadalje, temeljna snaga zarade je, također, najveća u 2019. godini, a iznosi 20,75%. Vrijednost ovog pokazatelja je gotovo 7 puta veća u 2019. u odnosu na 2018. godinu, kada je iznosila 3,32%.

Povrat na ukupnu imovinu (ROA) pokazuje koliko je kompanija ostvarila dobiti u odnosu na raspoloživu imovinu. Vrijednost ovog pokazatelja je najveća u 2019. godini (17,29%), što bi značilo da je kompanija na svaku kunu imovine ostvarila 17,29 kune neto dobitka.

Povrat na vlastiti kapital (ROE) pokazuje snagu zarade u odnosu na ulaganje dioničara. Vrijednost ovog pokazatelja je najveća u 2019. godini, kada iznosi 23,98%. Dakle, kompanija je iz 100 kuna vlastitog kapitala ostvarila 23,98 kuna neto dobitka.

4. ZAKLJUČAK

Financijskim izvještajima se posvećuje posebna pozornost, budući da oni daju sve bitne informacije vezane za uspješnost poslovanja i financijski položaj poduzeća. Međutim, bitno je da izvještaji budu pažljivo i pravilno sastavljeni kako bi svojim korisnicima pružili kvalitetne i pravovremene informacije.

U ovom radu je provedena analiza uspješnosti poslovanja kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o., koristeći se analizom financijskih izvještaja. Za potrebe analize korišteni su temeljni financijski izvještaji (bilanca i RDG), kao i ključni pokazatelji uspješnosti; pokazatelji likvidnosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji zaduženosti te pokazatelji profitabilnosti. Za menadžment poduzeća je važna analiza svih financijskih pokazatelja, jer o tome ovisi stabilnost i profitabilnost poduzeća u budućnosti. Kako bi se donijele dobre odluke potrebno je odabrati pokazatelje koji će pružiti što više potrebnih i kvalitetnih informacija.

Iako izračunata vrijednost pokazatelja likvidnosti nije idealna, kompanija PLIVA HRVATSKA d.o.o. je uglavnom sposobna podmirivati svoje obveze, te može zadovoljiti hitne potrebe za gotovinom. Pokazatelji aktivnosti u promatranom razdoblju bilježe rast, odnosno kompanija je sve efikasnija u korištenju svoje imovine. Kompanija ima zadovoljavajuće vrijednosti pokazatelja zaduženosti što ukazuje na nizak rizik poslovanja. Što se tiče pokazatelja pokrića kamata, utvrđeno je da kompanija uspješno podmiruje troškove kamata svojom operativnom dobiti. Pokazatelji profitabilnosti poslovanja su uglavnom zadovoljavajući, a u 2019. godini je zabilježena najveća vrijednost ovih pokazatelja.

LITERATURA

1. Grubišić, D. (2013): Poslovna ekonomija (treće izdanje), Ekonomski fakultet Split, Split
2. <https://www.pliva.hr/about-pliva/podaci-o-kompaniji/> [15.04.2021.]
3. https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Datoteka:PLIVA_Logo.svg [15.4.2021.]
4. Perkušić, D. (2016): Osnove računovodstva, skripta, Sveučilište u Splitu, Split
5. RGFI javna objava (FINA): Revizorska izvješća PLIVA HRVATSKA d.o.o.
<http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> [17.05.2021.]
6. Vidučić, Lj. (2012): Financijski menadžment VIII. nepromijenjeno izdanje
7. Zakon o računovodstvu, pročišćeni tekst zakona NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20, na snazi od 08.04.2020. <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu>
8. Žager, K., & Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb

POPIS TABLICA

Tablica 1: Skraćena bilanca kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o.

Tablica 2: Skraćeni račun dobiti i gubitka kompanije PLIVA HRVATSKA d.o.o.

Tablica 3: Pokazatelji likvidnosti

Tablica 4: Pokazatelji menadžmenta imovine (aktivnosti)

Tablica 5: Pokazatelji zaduženosti

Tablica 6: Pokazatelji profitabilnosti

POPIS SLIKA

Slika 1: Prikaz skraćene bilance (na određeni datum)

Slika 2: Logo kompanije PLIVA d.o.o.